

Landelijk domeinprofiel

Associate degree Finance

Colofon

Titel: Landelijk domeinprofiel Associate degree-opleiding Finance

Vast te stellen door Vereniging Hogescholen.

Sector: Hogere Economische Studies (HEO)

Associate degree-opleidingen en croho:

Ad Finance	80143
Ad Accountancy	80008
Ad Finance & Control	80065

Beoogde ingangsdatum: mei 2023

Opdrachtgever: Landelijk Overleg Ad Finance
Renate Odenkirchen, voorzitter (r.a.odenkirchen@hr.nl)
Cor Koopmans, vice-voorzitter (cor.koopmans@nhlstenden.com)

Schrijvers: Jurroen Cluitmans
Renate Odenkirchen

Betrokken hogescholen

Avans Academie Associate degrees, 's- Hertogenbosch
Associate Degrees Academie, Roosendaal
Haagse Hogeschool, Den Haag
HAN University of Applied Sciences, Arnhem
Hogeschool van Amsterdam, Amsterdam
Hogeschool Windesheim, Almere
Hogeschool Windesheim, Zwolle
Instituut voor Associate Degree, Hogeschool Utrecht, Amersfoort
NHL Stenden, Leeuwarden
Rotterdam Academy, Hogeschool Rotterdam, Rotterdam

Geconsulteerde werkveldrelaties

Aard-Jan van der Graag, Medewerker grootboek bij Gemeente Almere
Bob Veldhuis, Algemeen directeur bij Veldhuis adviesgroep B.V.
Charles de Rijk, Group controller bij Heijmans B.V.
Damian Bouland, HR adviseur bij HighQ
Denny ten Camp, Partner general practice bij Grant Thornton
Frans de Vos, Business partner bij HighQ
Heleen Admiraal, Corporate recruiter bij Countus Groep
Justin Haarsma, Crediteurenadministratie bij Medisch Centrum Leeuwarden
Mark Boelens, Directeur bij Zwanenberg advies
Michel van Breda, Senior adviseur Finance en Control bij Gemeente Almere
Nico Matthijssen, Manager global accounting services bij Flowserve
Patrick Moerkerken, Senior assistent accountant bij Mazars
Sandra van de Graef, Senior operationeel manager bij BDO Accountants en Adviseurs
Herman de Jong, Assistent accountant bij HBK B.V.
Tim Fokker, Manager Finance, Bunzl Foodservice
Tim Hoogveld, Managing partner bij Hartog Hoogveld B.V.
Tom van Balen Walter, Financieel controller bij Douwe Egberts cafés
Willem Wesselink, Directeur marketing pensioen bij Nationale Nederlanden
Yda van den Berg, Manager interne organisatie bij Van Loon bedrijfsadvies

Fotografie

De rechten voor het beeldmateriaal zijn voorbehouden aan betrokken hogescholen. Voor overname en gebruik van beeldmateriaal moet schriftelijk toestemming worden gevraagd via het Landelijk Overleg Ad Finance.

Woord vooraf

Voor u ligt het landelijk domeinprofiel voor de Associate degrees in het domein Finance. Dit document is tot stand gekomen door een intensieve samenwerking tussen de vertegenwoordigers van Ad-opleidingen binnen het domein Finance, verzameld in het Landelijk Overleg Ad Finance.

Het profiel heeft als doel om te komen tot één document dat basis biedt voor de huidige en toekomstige Ad-opleidingen binnen het domein Finance, als referentiekader en inspiratiebron bij het bepalen van de leerresultaten van een Ad finance professional.

Aangezien er binnen het domein Finance drie Ad-opleidingen actief zijn, is bewust gekozen om dit domeinprofiel binnen het gezamenlijke domein van Finance te beschrijven, kortom vanuit de brede gezamenlijke basis binnen de verschillende opleidingen.

Het betreft dus een breed domeinprofiel. Alle betrokken opleidingen herkennen zich in het beschreven domein, ondanks de verschillende benamingen van de betreffende eigen Ad-opleiding.

Binnen het domein Finance worden de Ad-opleidingen Finance, Finance & Control en Accountancy aangeboden. Alle in de colofon genoemde opleidingen committeren zich aan dit Domeinprofiel.

Namens alle leden van het Landelijk Overleg Ad Finance, veel leesplezier én inspiratie toegewenst.

Renate Odenkirchen – Voorzitter Landelijk Overleg Ad Finance
Februari 2023

Inhoudsopgave

<i>Inleiding</i>	5
1. Een schets van de Ad'er Finance	8
1.1 De Ad finance professional	9
1.2 Kleurverschillen tussen de verschillende opleidingen	9
1.3 Ontwikkelingen en trends	10
2. De Associate degree	12
3. Kennis en vaardigheden	14
3.1 Beroepstaken	15
3.2 Competenties niveau 5.....	18
3.3 Onderzoekende houding	22
4. Onderscheid tussen mbo-4, Associate degree en hbo-bachelor	23
5. Verantwoording	27
5.1 Beschrijving van de wijze van totstandkoming van dit document	28
5.2 Het proces	28
5.3 Validatie door de hogescholen met haar stakeholders	28
5.4 Verdere koers van dit overleg.....	29
Noten	30

Inleiding

Dit landelijk domeinprofiel Ad Finance is een beschrijving van het profiel van de Ad finance professional op niveau 5. Het is bedoeld als raamwerk en inspiratiebron. Het profiel biedt de verschillende opleidingen ruimte voor een eigen profilering, afhankelijk van het soort opleiding (Ad Accountancy, Ad Finance & Control of Ad Finance), de eigen didactische visie en de regionale ontwikkelingen.

Aanleiding

Binnen het domein Finance vallen drie soorten opleidingen: Ad Accountancy, Ad Finance & Control en Ad Finance. Opleidingscoördinatoren en vertegenwoordigers van de diverse Ad-opleidingen binnen het domein Finance, van verschillende hogescholen, komen al enkele jaren periodiek bij elkaar om onder andere over de opbouw, het (eind)niveau en de beroepsgerichtheid van de opleiding te overleggen.

Omdat er een grote behoefte is naar een eenduidig referentiedocument is het initiatief genomen tot het schrijven van dit landelijke domeinprofiel Ad Finance.

Dit profiel is geschreven vanuit de gemeenschappelijke basis die de verschillende opleidingen binnen het domein Finance hebben. Het profiel biedt echter voldoende ruimte voor kleurverschillen tussen de verschillende soorten opleidingen. Zo zal het zwaartepunt van de verschillende beroepstaken, die worden benoemd in hoofdstuk 3, per opleiding anders kunnen liggen, afhankelijk van het type opleiding, de eigen didactische visie van de opleiding en regionale ontwikkelingen.

Een Ad Finance & Control zal bijvoorbeeld meer nadruk leggen op de beroepstaak 'het verzorgen van management informatie' en de Ad accountancy zal meer nadruk leggen op de beroepstaak 'het opstellen dan wel samenstellen van de (geconsolideerde) jaarrekening.

Doelstelling

Naast het functioneren als raamwerk en inspiratiebron voor nieuw te ontwikkelen Ad-opleidingen binnen het domein Finance, willen wij dit landelijk domeinprofiel ook voorleggen aan het Landelijk platform Associate degrees en het Sectoraal Adviescollege Economie, ter bekrachtiging.

Gezamenlijke inspanning

Om dit domeinprofiel samen te stellen hebben de leden van het Landelijk Overleg Ad Finance nauw met elkaar samengewerkt. Het startpunt van het profiel is een onderzoek, waarbij interviewsessies zijn gehouden met verschillende partijen in het werkveld. Dit is zeer belangrijke input geweest ter onderbouwing van dit profiel en maakt dat het profiel draagvlak heeft binnen onze beroepspraktijk. In hoofdstuk 5, verantwoording, leest u meer over de totstandkoming van dit profiel.

De Ad finance professional

Dit domeinprofiel beoogt een raamwerk te zijn voor Ad-opleidingen die het domein Finance als basis gebruiken voor het opstellen van hun leerresultaten en/of leeruitkomsten. Daar waar wij de term Ad finance professional gebruiken, bedoelen wij de afgestudeerde Ad'er die een opleiding binnen het brede vakgebied van Finance heeft afgerond.

De opleidingen die vallen binnen dit brede vakgebied zijn:

- Ad Accountancy (croho 80008)
- Ad Finance & Control (croho 80065)
- Ad Finance (croho 80143)

Leeswijzer

Dit domeinprofiel beschrijft eerst de Ad finance professional aan de hand van een beroepsprofiel, enkele functienamen en de aard van de belangrijkste beroepstaken die deze Ad'er uitvoert.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 het niveau Associate degree toegelicht.

Hoofdstuk 3 beschrijft de kennis en vaardigheden van de Ad finance professional. Dit doen wij aan de hand van beroepstaken die centraal staan binnen het domein Finance. Om deze beroepstaken goed uit te kunnen voeren beheerst de Ad finance professional de vijf Ad-competenties op niveau 5. Deze worden tevens in dit hoofdstuk toegelicht vanuit het perspectief van de Ad finance professional. Tot slot volgt hier een toelichting op de onderzoekende houding van de Ad'er.

In hoofdstuk 4 gaan wij in op de verschillen tussen de niveaus mbo-4, Ad en bachelor. Waarna in hoofdstuk 5 ontwikkelingen en trends worden beschreven die relevant (kunnen) zijn voor het werkgebied van de Ad finance professional.

Tot slot beschrijft hoofdstuk 6 de verantwoording over dit document.

1. Een schets van de Ad'er Finance

Binnen het domein Finance vallen drie Ad-opleidingen, te weten Ad Finance, Ad Finance & Control en Ad Accountancy. Deze opleidingen leiden allemaal op tot een Ad finance professional, waarbij de context/focus per opleiding kan verschillen. In paragraaf 1.1 lees je de schets van de Ad finance professional. Vervolgens zijn in paragraaf 1.2 de kleurverschillen tussen de drie opleidingen binnen het domein Finance weergegeven.

1.1 De Ad finance professional

De Ad finance professional is werkzaam in een financiële functie binnen profitorganisaties en non-profitorganisaties. Binnen de profitsector is de Ad finance professional met name werkzaam binnen financiële afdelingen van bedrijven en bij administratie- of accountantskantoren. Bij deze laatste categorie werkt de Ad finance professional met name in de samenstel- en adviespraktijk. In de non-profitsector werkt de Ad finance professional onder meer bij de Belastingdienst en financiële afdelingen binnen de overheid.

Met zijn kennis en kunde is de Ad finance professional breed inzetbaar. De meest voorkomende functienamen zijn:

- (junior) assistent-accountant
- Medewerker administratiekantoor
- (junior) assistent-controller
- Financieel medewerker
- (junior) Businessanalist

De afgestudeerde Ad finance professional is werkzaam in uiteenlopende functies binnen het financieel-economische en fiscale domein. Veelal werkt deze in een assistentfunctie, onder begeleiding van een gevorderd assistent of collega. In voorkomende gevallen, met name bij meer eenvoudige werkzaamheden, werkt de Ad finance professional zelfstandig. Vaak is dit niet het eindniveau, maar groeit de Ad'er door naar een hoger niveau, veelal na het volgen van een vervolgopleiding.

De Ad finance professional werkt voornamelijk in het regionale en landelijke werkveld. Hij werkt doorgaans niet over de grenzen. Dit is mede ingegeven door de Nederlandse kaders rondom wet- en regelgeving waaraan aandacht wordt besteed in de opleidingen. Wel is er vanuit internationalisering aandacht voor de interculturele sensitiviteit.

De belangrijkste beroepstaken van de Ad finance professional liggen op het financieel-administratieve, bedrijfseconomische en fiscale vlak. Deze worden nader toegelicht in hoofdstuk 3.

1.2 Kleurverschillen tussen de verschillende opleidingen

De opleidingen Ad Finance, Ad Finance & Control en Ad Accountancy hebben alle een stevige gemeenschappelijke basis op het gebied van het verwerken van (financiële) administraties, het opstellen van jaarrekeningen en fiscale aangiftes en het opstellen van managementinformatie. Ook de functioneringsvereisten binnen het werkveld kennen een gemeenschappelijke basis. Vanuit deze gemeenschappelijke basis is dit profiel geschreven.

Maar per opleiding zijn ook kleurverschillen te onderkennen. Deze zijn hieronder beschreven.

Ad Finance & Control

De opleiding Ad Finance & Control benadert de beroepstaken van een Ad finance professional vanuit een interne rol in het werkveld. Dat wil zeggen, vanuit een interne rol binnen een financiële afdeling van een bedrijf of overheidsorgaan.

Ad Accountancy

De opleiding Ad Accountancy benadert de beroepstaken van een Ad finance professional vanuit een externe rol in het werkveld. Dat wil zeggen, vanuit de rol binnen een administratie- of accountantskantoor, waarbij de Ad finance professional als externe partij klanten bedient.

Ad Finance

De opleiding Ad Finance combineert 'best of both worlds' en leidt Ad finance professionals op die zowel vanuit een interne als externe rol aan de slag kunnen in het werkveld. Deze Ad'er combineert financiële, fiscale en juridische kennis met vaardigheden in het verzamelen en vastleggen van voor de bedrijfsvoering relevante klant-, proces- en financiële data om vanuit meerdere rollen de klant zo goed mogelijk te bedienen.

1.3 Ontwikkelingen en trends

In het werk- en beroepenveld van de Associate degree doet zich een aantal ontwikkelingen voor, die van invloed zijn op het toekomstige werk. Deze ontwikkelingen worden in deze paragraaf beschreven.

Van terugblikken naar vooruitkijken

Als gevolg van het automatiseren van de administratie is deze realtime te raadplegen. Waar vroeger de jaarrekening een belangrijke basis was voor strategische keuzes, wil men tegenwoordig veel sneller reageren op actuele cijfers. De managementinformatie moet dus zo actueel mogelijk zijn, waarbij het geen verschil maakt of deze extern aangeleverd wordt door een accountant of intern door een controller. Deze informatie wordt steeds vaker aangeleverd middels een dashboard.

Dit betekent dat de taken van een financial verschuift van het voeren van de administratie en opstellen van de jaarrekening naar het opstellen van relevante managementinformatie en de advisering hierover.

Digitalisering

Hoewel digitale en technologische veranderingen in de sector al gaande waren, heeft de coronapandemie deze ontwikkelingen verder versneld. Werkgevers zijn op zoek naar afgestudeerden die de kennis en vaardigheden hebben die aansluiten op deze ontwikkelingen. Traditionele werkprocessen zijn deels gedigitaliseerd hetgeen doorwerkt in veranderingen in werkzaamheden en functies. Zo worden de hoeveelheden van data omvangrijker en is het belangrijk om een juiste vertaling naar diensten en producten te kunnen blijven maken. Datamanagement, waarbij vanuit grote hoeveelheden data de juiste informatie wordt gefilterd, is van groot belang.

Het is verder belangrijk dat toekomstige medewerkers deze veranderingen vanuit kennis en kunde kunnen ondersteunen en dat deze wendbaar kunnen worden ingezet om de nieuwe functies in de toekomst te bekleden.¹

Impact duurzaamheid

In toenemende mate speelt duurzaamheid een rol in de bedrijfsvoering. Waar de focus eerst sterk lag op klimaat en milieu zijn tegenwoordig de SDG's (Sustainable Development Goals) niet meer weg te denken. Ook binnen de bedrijfseconomie heeft dit grote impact. Niet alleen direct in toegenomen kosten, zoals milieuheffingen, ook steeds vaker wordt duurzaamheid meegenomen in het begrip 'waardecreatie'. Er is een toenemend belang binnen het werkveld voor de non-financial information. In steeds meer dashboards worden zaken als medewerkerstevredenheid, de ecologische voetafdruk en andere niet-financiële zaken meegenomen. Ook binnen de risicoanalyses neemt duurzaamheid een steeds belangrijkere rol in.²

De Ad finance professional van de 21e eeuw

Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen zullen de werkzaamheden van de finance professional veranderen. Deze zal minder bezig zijn met het opstellen van informatie en in toenemende mate bezig zijn met de analyse hiervan en het adviseren hierover. Dit resulteert in een nauwer contact met de (interne) klant.

Dat betekent dat naast relevante basiskennis, zoals het kunnen denken in journaalposten, soft skills in toenemende mate belangrijk zijn. Voorbeelden die in gesprekken met het werkveld zijn genoemd zijn: zelfstandig zaken oppakken, tijdig vragen stellen, tijdig en helder communiceren, vaardigheden om zelf informatie op te zoeken, samenwerken in een team, een professionele beroepshouding etc.

2. De Associate degree

Het 'Nederlands Kwalificatieraamwerk' (NLQF) beschrijft acht verschillende, door de overheid erkende kwalificatieniveaus. De Associate degree is gepositioneerd tussen het mbo (niveau 4) en de hbo bachelor (niveau 6). In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de Associate degree niveau 5. In hoofdstuk vier worden vervolgens de verschillen tussen de drie bovengenoemde niveaus beschreven.

De Associate degree leidt Ad finance professionals in voltijd, deeltijd en duaal op voor een wettelijk erkend hbo-getuigschrift op niveau 5. Deze opleidingsvorm is naast de hbo bachelor en hbo master een formele opleiding vanuit de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Een Associate degreeopleiding heeft een studielast van 120 studiepunten, hetgeen doorgaans overeenkomt met twee studiejaar.³

Na het afronden van de opleiding kan de student direct als startbekwame Ad finance professional aan de slag in het werkveld. Ook is het mogelijk dat de afgestudeerde student doorstroomt naar een hbo-bacheloropleiding, bijvoorbeeld de bachelor accountancy of de bachelor finance & control. Afhankelijk van de onderwijsinstelling stroomt de student dan door naar een gerelateerde bacheloropleiding, al dan niet via een doorstroomprogramma. De duur waarbinnen een afgestudeerde Ad finance professional zijn bachelordiploma kan behalen varieert van 2 jaar of langer, afhankelijk van het type bacheloropleiding en de onderwijsinstelling.

Een Associate degree afgestudeerde staat met zijn voeten in de praktijk, bewaart met het hoofd het overzicht, verbindt mensen en middelen en koppelt daarmee denken aan doen.⁴

Voor de Ad finance professionals betekent dit dat zij de regels kennen voor de uitvoering van bedrijfseconomische, financieel-administratieve en fiscale werkzaamheden. Maar ook dat zij als een 'procesoperator' overzicht hebben waarbij afwijkingen, kansen en knelpunten worden gesignaleerd, waarna correcties en/of verbetervoorstellen worden gedaan.

Studenten worden tijdens de opleiding direct geconfronteerd met de praktijk door onder andere te werken aan (authentieke) praktijkcasuïstiek. Voltijdstudenten lopen bovendien een stage in het eerste en/of tweede leerjaar. Deeltijdstudenten en studenten die het duale traject volgen werken al binnen de beroepspraktijk. Naast een inhoudelijke basis ontwikkelt de student ook diverse vaardigheden om goed in de praktijk te kunnen functioneren. Hierdoor is de Ad finance professional na twee jaar direct inzetbaar in het werkveld.

3. Kennis en vaardigheden

In dit hoofdstuk worden de kennis en vaardigheden beschreven waarover de Ad finance professional na afronding van de opleiding beschikt. De kennis en vaardigheden worden beschreven vanuit de beroepstaken die de Ad finance professional uitvoert en lees je terug in paragraaf 3.1. Daarnaast beheerst de Ad finance professional ook de algemene niveau-5-competenties. Deze zijn noodzakelijk om de beroepstaken uit paragraaf 3.1 goed uit te kunnen voeren. De algemene niveau-5 competenties zijn beschreven in paragraaf 3.2. In paragraaf 3.3 lees je tot slot een toelichting op de onderzoekende houding van de Ad finance professional.

Figuur 1: Beroepstaken en competenties

3.1 Beroepstaken

De Ad finance professional werkt aan een vijftal beroepstaken. De beroepstaken zijn beschreven vanuit de gemeenschappelijke overeenkomsten tussen de Ad-opleidingen (Ad Accountancy, Ad Finance & Control of Ad Finance). Het profiel biedt echter voldoende ruimte voor kleurverschillen tussen de verschillende soorten opleidingen. Zo zal het zwaartepunt van de verschillende beroepstaken per opleiding anders kunnen liggen, afhankelijk van het type opleiding, de eigen didactische visie van de opleiding en regionale ontwikkelingen.

Een Ad Finance & Control zal bijvoorbeeld meer nadruk leggen op de beroepstaak 'het verzorgen van management informatie' en een Ad Accountancy zal meer nadruk leggen op de beroepstaak 'het opstellen dan wel samenstellen van de (geconsolideerde) jaarrekening'.

Hieronder volgt een beschrijving van de beroepstaken en worden voorbeelden van werkzaamheden genoemd. Deze werkzaamheden kunnen vanuit zowel een interne functie bij een bedrijf als vanuit een externe functie worden bekeken. Ook worden de relevante leerlijnen beschreven die bij de beroepstaak passen.

Tijdens het werken aan de beroepstaken heeft de Ad finance professional te allen tijde een onderzoekende houding. Dit houdt in dat de Ad'er afwijkingen, kansen en knelpunten signaleert, deze analyseert om vervolgens, indien nodig, correcties en/of verbetervoorstellen te doen. Dit communiceert en/of rapporteert hij aan zijn leidinggevende en/of (interne) klant.

De Ad finance professional is tijdens het werken aan de beroepstaken nauwkeurig en accuraat, en is bovendien in staat om te werken met relevante spreadsheetprogramma's en geautomatiseerde systemen.

Het verzorgen van (financiële) administraties

De Ad finance professional is in staat om de (financiële) administratie van een organisatie te voeren.

Binnen deze beroepstaak kunnen bijvoorbeeld de volgende werkzaamheden vallen:

- gebeurtenissen en transacties comptabel verwerken;
- de administratie van activa en passiva extra-comptabel bijhouden;
- een projectadministratie voeren;
- een kolommenbalans opstellen, inclusief de verwerking van correcties en schattingen;
- werken met geautomatiseerde systemen.

Bij het uitvoeren van deze beroepstaak maakt de Ad'er gebruik van kennis van (onder meer) het vakgebied bedrijfsadministratie.

Het opstellen dan wel samenstellen van de (geconsolideerde) jaarrekening

De Ad finance professional is in staat om een (geconsolideerde) jaarrekening op dan wel samen te stellen.

Binnen deze beroepstaak kunnen bijvoorbeeld de volgende werkzaamheden vallen:

- toepassen van fiscale grondslagen voor de jaarrekening;
- toepassen van BW2, Titel 9 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (voor micro en kleine rechtspersonen) voor minder complexe jaarrekeningposten;
- uitvoeren van eenvoudige stappen van een werkprogramma binnen de planningsfase;
- uitvoeren van een werkprogramma binnen de uitvoeringsfase voor minder complexe jaarrekeningposten;
- samenstellen van een jaarrekeningdossier dat voldoet aan de hieraan gestelde eisen.

Bij het uitvoeren van deze beroepstaak maakt de Ad'er gebruik van kennis van (onder meer) de vakgebieden bedrijfsadministratie en externe verslaggeving.

Het verzorgen van managementinformatie

De Ad finance professional is in staat om het management te voorzien van financiële en niet-financiële stuurinformatie ten behoeve van het besturen en doen functioneren van organisaties en het afleggen van verantwoording hierover.

Binnen deze beroepstaak kunnen bijvoorbeeld de volgende werkzaamheden vallen:

- toepassen van budgetteringstechnieken en het bewaken van budgetten;
- toepassen van verschillenanalyses en het signaleren van afwijkingen;
- uitvoeren van cijferanalyses en deze benchmarken (historisch en met andere organisaties);
- opstellen van kostprijsberekeningen;
- opstellen van overzichten met betrekking tot zowel financiële als niet-financiële stuurinformatie;
- opstellen van prognoses met betrekking tot de ontwikkeling van bijvoorbeeld de omzet, kosten en de kasstroom;
- opstellen van een investeringsplan en verschillende financieringsmogelijkheden;
- opstellen van verbetervoorstellen inzake de efficiënte werking van (administratieve) processen.

Bij het uitvoeren van deze beroepstaak maakt de Ad'er gebruik van kennis van (onder meer) de vakgebieden bedrijfseconomie, management accounting, financiering en administratieve organisatie.

Het verzorgen van fiscale aangiftes

De Ad finance professional is in staat om fiscale aangiftes (mede) voor te bereiden en eenvoudige aangiftes zelfstandig te verzorgen.

Binnen deze beroepstaak kunnen bijvoorbeeld de volgende werkzaamheden vallen:

- verzorgen van eenvoudige maand- en kwartaalaangiftes omzetbelasting;
- voorbereiden van aangiftes inkomstenbelasting winst en niet-winst, vennootschapsbelasting en complexe aangiftes omzetbelasting.

Bij het uitvoeren van deze beroepstaak maakt de Ad'er gebruik van kennis van (onder meer) de vakgebieden bedrijfsadministratie en (belasting)recht.

Het functioneren binnen het werkveld

De Ad finance professional is in staat om op een adequate wijze binnen de organisatie te functioneren.

De algemene competenties die noodzakelijk zijn voor een Ad finance professional om op adequate wijze binnen het werkveld te functioneren, worden beschreven in paragraaf 3.2: Competenties op niveau 5. Echter, specifiek binnen het Financewerkveld is nog een aantal competenties relevant:

Binnen het werkveld van de Ad finance professional is het belangrijk dat de Ad'er:

- accuraat en nauwkeurig werkt;
- integer handelt;
- hulpmiddelen zoals geautomatiseerde systemen kan gebruiken;
- handelt volgens relevante richtlijnen en wet- en regelgeving.

3.2 Competenties niveau 5

Naast de beroepstaken die beschreven zijn in de vorige paragraaf, beheerst de Ad finance professional de vijf competenties zoals beschreven in de Beschrijving niveau 5 Associate degree, die is vastgesteld door de Vereniging Hogescholen. Deze competenties zijn essentieel om tot een goede uitvoering van de beroepstaken te komen en kunnen dus niet los van elkaar en niet los van de beroepstaken zoals beschreven in de vorige paragraaf gezien worden.

Figuur 2: Vijf leerresultaten van Beschrijving niveau 5 Associate degree (bron: Overlegplatform Associate degrees, 2022)

Samenwerken

De Ad finance professional werkt samen met zijn collega's aan een gezamenlijk resultaat. Hierbij schakelt hij met klanten, collega's en/of andere afdelingen binnen de organisatie.

Tijdens de opleiding leren studenten met verschillende rollen en mate van verantwoordelijkheid omgaan. Afhankelijk van de toekomstige werkplek (of huidige werkplek van de deeltijd- of duale student) bekleedt de Ad finance professional een interne of externe rol. In beide rollen is samenwerken met anderen een belangrijk aspect. De student heeft hierbij oog voor interculturele sensitiviteit en kan de samenwerking hier op aanpassen.

Studenten die als bijvoorbeeld financieel medewerker, (junior) assistent-controller of (junior) assistent businessanalist werkzaam zijn (interne rol) werken voornamelijk samen met hun directe collega's. Maar bij het uitvoeren van hun taken zullen zij ook de samenwerking op moeten zoeken met anderen binnen de organisatie om bijvoorbeeld informatie op te halen.

Studenten die bijvoorbeeld als (junior) assistent-accountant of medewerker administratiekantoor werkzaam zijn (externe rol) werken voornamelijk samen met hun directe collega's en hun klanten.

De Ad'er werkt veelal onder leiding van een directe collega samen met collega's en zal in mindere mate te maken krijgen met het aansturen van teams.

In alle gevallen is het doel van het samenwerken om bij te dragen aan een gezamenlijk resultaat. De samenwerking kent een meerwaarde in de opbrengst van de gebundelde ervaring en expertise.

Voorbeeld:

De Ad'er finance in de rol van (junior) assistent-controller onderzoekt hoe hij de administratieve verwerking van het inkoopproces kan verbeteren. Hij werkt hierbij samen met het hoofd inkoop, het hoofd crediteurenadministratie en de procuratiehouder om tot een gezamenlijk verbetervoorstel te komen.

Methodisch handelen

De Ad finance professional onderbouwt bevindingen en verbetervoorstellen, gebruikmakend van adequate bronnen.

Tijdens de opleiding leren studenten bij het uitvoeren van hun werkzaamheden een kritische blik te hebben. Ze signaleren kansen, afwijkingen en knelpunten. En leren om keuzes, bevindingen en verbetervoorstellen te onderbouwen aan de hand van relevante wet- en regelgeving en theorieën.

Bevindingen bij het voeren van (financiële) administraties, het op- of samenstellen van jaarrekeningen en het opstellen van fiscale aangiftes worden onderbouwd aan de hand van relevante wet- en regelgeving.

Praktische verbetervoorstellen, bijvoorbeeld gericht op procesverbeteringen of volgend uit opgestelde managementinformatie, worden gefundeerd onderbouwd vanuit relevante, adequate bronnen.

Voorbeeld:

Een zzp'er wil een eigen bedrijf oprichten. De Ad finance professional zoekt uit welke stappen ondernomen moeten worden, zowel praktisch gezien als op het gebied van belastingrecht en ondernemingsrecht als op financieel administratief gebied.

Probleemoplossend vermogen

De Ad finance professional structureert informatie, signaleert afwijkingen en stelt relevante vragen om de oorzaak te achterhalen en doet een voorstel voor een oplossingsrichting.

Een gesignaleerde afwijking, kans of een gesignaleerd pijnpunt bij het uitvoeren van de werkzaamheden en de oplossing hiervoor staat hier centraal. De Ad'er onderzoekt de oorzaak van de afwijking, kans of het pijnpunt, is daarbij kritisch en stelt zijn oordeel uit totdat alle informatie is verzameld. De Ad'er stelt de juiste vraag die nodig is om het probleem te analyseren. Vanuit deze vraag kan de Ad finance professional passende oplossingsrichtingen formuleren en onderbouwen.

Voorbeeld:

De Ad finance professional die als assistent-controller werkzaam is, signaleert aan de hand van een cijferanalyse dat de loonkosten inhuur zijn gestegen ten opzichte van vorig jaar. Aan de hand van een verdere analyse constateert hij dat het ziekteverzuim hoger is dan het branchegemiddelde. Op basis van deze informatie stelt de Ad'er Finance voor om een werknemerstevredenheidsonderzoek te houden als middel het hoge ziekteverzuim te onderzoeken.

Lerend vermogen

De Ad finance professional is een persoonlijk leider die reflecteert op zijn eigen handelen en blijft op de hoogte van trends en ontwikkelingen in het werkveld. Hij past zijn eigen ontwikkeling hier op aan door de juiste leervragen te stellen.

Leren en werken zijn verweven voor de Ad finance professional. Door te blijven reflecteren op het eigen handelen en de rol in de beroepscontext blijft de Ad'er wendbaar. Dit gebeurt als de Ad'er leervragen stelt en deze deelt met anderen in het werk om samen de leervragen op te lossen. De duurzame inzetbaarheid van de Ad finance professional wordt door het lerend vermogen vergroot. Het is een natuurlijk onderdeel van het repertoire van de Ad'er.

Voorbeeld:

De Ad'er Finance vraagt regelmatig om feedback aan zijn leidinggevende. Dit noteert hij en neemt hij mee in zijn werkzaamheden. Wanneer een werkwijze niet goed werkt, bespreekt hij dit met zijn leidinggevende en stelt hij dit bij om tot een optimaal resultaat te komen. De Ad'er is kritisch op zijn eigen handelen en is niet bang om alternatieven uit te proberen.

Communiceren

De Ad finance professional communiceert op meerdere niveaus. Hierbij is hij zich bewust van de boodschap die hij wil overbrengen, zijn eigen rol daarin en die van de ontvanger. Hij reflecteert op het effect van de communicatie in de eigen rol, op die van collega's en de klanten en vertaalt dit naar communicatiegedrag in toekomstige situaties.

De Ad'er communiceert intern met directe collega's en anderen in de organisatie en extern met klanten. Hij stemt bevindingen af, vraagt informatie op en communiceert verbetervoorstellen. In de communicatie is hij zich bewust van mogelijke interculturele verschillen en past hij zijn communicatiestijl hier op aan.

Voorbeeld:

De Ad finance professional die als assistent-accountant werkt stuurt een mail naar de klant om stukken op te vragen voor het samenstellen van de jaarrekening. Hij is zich hierbij bewust van een zakelijke schrijfstijl en het belang van het duidelijk overbrengen van de vraag.

3.3 Onderzoekende houding

Om de in paragraaf 3.1 beschreven beroepstaken goed uit te kunnen voeren, is een onderzoekende houding van groot belang. De Ad finance professional is geen onderzoeker, maar zet zijn onderzoekende houding in om zichzelf en zijn beroepspraktijk te ontwikkelen. De context waarbinnen dit gebeurt is beperkt tot de werkomgeving van de Ad'er.

Een afgestudeerde Ad'er Finance laat zien dat hij een zelfstandige professional met zelfvertrouwen is die breder heeft leren kijken. In een gegeven beroepssituatie signaleert en interpreteert hij wat een mogelijke afwijking, kans of mogelijk knelpunt is. Hij durft ideeën hierover met anderen te delen en vragen te stellen. Hiermee draagt hij bij aan de gezamenlijke beeldvorming en het gezamenlijk draagvlak.

Vanuit deze gedeelde verantwoordelijkheid doet hij voorstellen voor mogelijke correcties op oplossingsrichtingen en onderbouwt hij dit aan de hand van relevante theorie en wet- en regelgeving.

Omdat de onderzoekende houding volledig is verweven met de competenties zoals beschreven in paragraaf 5.2, wordt voor de concrete vertaling hiervan specifiek naar de competenties 'methodisch handelen', 'probleemoplossend vermogen' en 'lerend vermogen' verwezen.

4. Onderscheid tussen mbo-4, Associate degree en hbo-bachelor

Associate degreeopleidingen bevinden zich binnen het ‘Nederlands Kwalificatieraamwerk’ (NLQF) in het midden tussen mbo (niveau 4) opleidingen en hbo-bachelor (niveau 6) opleidingen. Het NLQF is een vertaling van het ‘European Qualification Framework’ (EQF).

De niveaoverschillen tussen het mbo (niveau 4), de Ad (niveau 5) en de bachelor (niveau 6) kunnen in zijn algemeenheid als volgt worden geduid.

		BACHELOR "IS EEN VAKMAN IN BREDERE CONTEXT"	
	ASSOCIATE DEGREE "VERBINDT VAKMANSCHAP MET OPERATIE EN STRATEGIE"	+	Leeresultaat niveau 5 (par. 5.2)
MBO-4 "VERSTAAT ZIJN VAK"	+	+	
<i>De beginnend beroepsbeoefenaar</i>	<i>De beginnend beroepsbeoefenaar</i>	<i>De beginnend beroepsbeoefenaar</i>	
Die volgens standaardprocedures en methodes werkt en deze toepast in het dagelijks werk.	Die theorieën uit zijn vakgebied toepast op een praktisch vraagstuk.	Die methodisch werkt en theorieën kan vertalen naar toepassingen voor de praktijkvraagstukken.	Methodisch handelen
Die vrijwel zelfstandig werkt aan standaard taken en samenwerkt in zijn eigen team.	Die onder begeleiding werkt aan complexe taken en een operationeel team aanstuurt.	Die vrijwel zelfstandig aan complexere taken werkt en samenwerkt in een omgeving met meerdere actoren en belangen.	Samenwerken
Die communiceert over zijn eigen taken in het team.	Die doelgericht communiceert over taken in het team t.o.v. de doelen van de organisatie.	Die met meerdere partijen communiceert en de verschillende belangen overziet.	Communiceren
Die problemen signaleert.	Die de (onderzoeks)vraag formuleert.	Die de vraag onderzoekt.	Probleemoplossend vermogen
Die de aangedragen oplossing toepast.	Die de oplossing implementeert.	Die de oplossingsstrategie formuleert.	
Die zijn eigen leervraag onder begeleiding kan formuleren.	Die zijn eigen leervraag zelfstandig kan formuleren.	Die zijn eigen leervraag kan regisseren.	Lerend vermogen

Figuur 3: Vergelijkingstrap Ad in perspectief (bron: Overlegplatform Associate degrees, 2022)

De wijze waarop de Ad finance professional invulling geeft aan de ad-competenties in de middelste kolom is reeds beschreven in hoofdstuk 3.

Kijkend naar de in hoofdstuk 3 beschreven beroepstaken, fungeert de mbo’er voornamelijk op het niveau van uitvoering. De Ad finance professional voert de beroepstaken uit, maar kan deze ook beïnvloeden, bijvoorbeeld door met verbetervoorstellen in de managementrapportage en correcties in de jaarrekening te komen. De bachelorstudent beslist ook over de beroepstaken, bijvoorbeeld door het opstellen van een reorganisatieplan of een managementletter.

De beroepstaken die een Ad finance professional uitvoert zijn deels gelijk aan de werkzaamheden die een bachelor accountancy of een bachelor finance & control uitvoert. Maar de complexiteit van de werkzaamheden en/of mate van zelfstandigheid waarbinnen de mbo-student, Ad’er en bachelorstudent fungeren verschilt. Dit is beschreven in het ZelCom-model.⁵

Zelfstandigheid ↑	C	D	E
	B	C	D
	A	B	C
ZelfCom model	Complexiteit →		

Figuur 4: ZelCommodel – Zelfstandigheid en Complexiteit bepalen in samenhang met het competentieniveau (Bron: Bulthuis, 2011)

Het niveau van de Ad finance professional start bij niveau B en eindigt op niveau C. Het niveau van een mbo'er start op niveau A en eindigt bij niveau B. En het niveau van een bachelorstudent start op niveau C en eindigt op niveau D.

Ter verduidelijking volgt hieronder een beschrijving van de variabelen complexiteit en zelfstandigheid voor de niveaus B, C en D.

Niveau B:	Niveau C:	Niveau D:
<p><i>Complexiteit: laag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Korte enkelvoudige opdracht, bekend, overzichtelijk, gestructureerd, in één situatie ▪ Toepassen van standaardprocedures ▪ Beperkte eisen ▪ Monodisciplinair ▪ Basiskennis en -vaardigheden ▪ Bekende situatie ▪ Weinig partijen, weinig interactie ▪ Weinig afbreukrisico <p><i>Zelfstandigheid: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tussentijds begeleiding of begeleiding op afstand of op afroep ▪ Vrijheid van handelen binnen vastgesteld kader ▪ Gedeeltelijk verantwoordelijk voor eindresultaat ▪ Stimuleert of begeleidt anderen ▪ Tactische rol 	<p><i>Complexiteit: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Meerdere opdrachten, deels bekend, deels te onderzoeken, in één situatie, of enkelvoudige opdracht in wisselende, nieuwe situaties ▪ Aanpassen van standaardprocedures in wisselende situaties. ▪ Belangrijke eisen ▪ Beperkt multidisciplinair ▪ Specialistische kennis en vaardigheden ▪ Onbekende, maar overzichtelijke situatie ▪ Meerdere partijen, redelijk veel interactie ▪ Redelijk groot afbreukrisico <p><i>Zelfstandigheid: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tussentijds begeleiding of begeleiding op afstand of op afroep ▪ Vrijheid van handelen binnen vastgesteld kader ▪ Gedeeltelijk verantwoordelijk voor eindresultaat ▪ Stimuleert of begeleidt anderen ▪ Tactische rol 	<p><i>Complexiteit: hoog</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Diversiteit aan onbekende (deel)opdrachten, in wisselende nieuwe situaties ▪ Geen standaardaanpak, nieuwe procedures moeten worden toegepast/bedacht ▪ Strenge eisen ▪ Multidisciplinair ▪ Nieuwe kennis en vaardigheden ▪ Onbekende, niet-transparante situatie ▪ Veel partijen, veel interactie ▪ Groot afbreukrisico <p><i>Zelfstandigheid: gemiddeld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tussentijds begeleiding of begeleiding op afstand of op afroep ▪ Vrijheid van handelen binnen vastgesteld kader ▪ Gedeeltelijk verantwoordelijk voor eindresultaat ▪ Stimuleert of begeleidt anderen ▪ Tactische rol

Figuur 5: ZelCommodel - Beschrijving van de competentieniveaus (Bron: Bulthuis, 2011)

Om bovenstaande verder concreet te maken worden de verschillen tussen de drie niveaus verduidelijkt met voorbeelden van werkzaamheden die studenten in het werkveld verrichten.

Tabel 1: Verschillen tussen mbo-4, Associate degree en bachelor

Context	MBO-4	Ad	Bachelor
Debiteurenbeheer vanuit de rol als (junior) assistent-controller of financieel medewerker	Voert de debiteurenadministratie	Signaleert een oplopend debiteurensaldo, doet onderzoek naar de oorzaak en geeft een oplossingsrichting gericht aan de leidinggevende.	Signaleert een oplopend debiteurensaldo, doet onderzoek naar de oorzaak en stelt een advies op gericht aan het management.
Samenstellen van de jaarrekening vanuit de rol als (junior) assistent-accountant of medewerker administratiekantoor	Voert de financiële administratie	Voert de uitvoeringsfase uit aan de hand van een werkprogramma, signaleert afwijkingen in de kolommenbalans en corrigeert deze.	Voert de uitvoeringsfase uit aan de hand van een werkprogramma, signaleert afwijkingen in de kolommenbalans en corrigeert deze. Gaat na wat er in het financieel-administratieve proces verkeerd gaat en koppelt dit terug aan de klant.
Opstellen van een aangifte vennootschapsbelasting		Werkt onder begeleiding de fiscale positie uit ter voorbereiding op een enkelvoudige aangifte vennootschapsbelasting.	Werkt zelfstandig de fiscale positie uit ter voorbereiding op een enkelvoudige aangifte vennootschapsbelasting.

5. Verantwoording

Dit domeinprofiel is tot stand gekomen in samenwerking met het werkveld van de Ad finance professional. In dit hoofdstuk wordt het proces van de totstandkoming en validatie beschreven.

5.1 Beschrijving van de wijze van totstandkoming van dit document

Opleidingscoördinatoren en vertegenwoordigers van diverse hogescholen die een Ad-opleiding binnen het domein Finance aanbieden, komen al enkele jaren periodiek bij elkaar om onder andere over de opbouw, het (eind)niveau en de beroepsgerichtheid van de opleiding te overleggen.

Bij het eerste landelijke Ad-congres op 8 november 2018 werd door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gesteld dat het belangrijk is om te werken aan een landelijk opleidingsprofiel. Omdat er een grote behoefte is aan een eenduidig referentiedocument is het initiatief genomen tot het schrijven van dit landelijke domeinprofiel Ad Finance.

5.2 Het proces

Voor dit proces is een externe schrijver gevraagd om, op basis van onderzoek waarbij diverse interviewsessies zijn gehouden met het werkveld van de Ad finance professional, een voorstel domeinprofiel te schrijven. Hierbij zijn tevens documenten van diverse opleidingen betrokken. In het colofon zijn betrokken partijen uit het werkveld vermeld.

De eerste versies zijn van feedback voorzien door de representanten van de bij dit profiel betrokken Ad-opleidingen binnen het domein Finance. In het colofon zijn de betrokken Ad-opleidingen bij dit domeinprofiel vermeld.

Vanaf 13 oktober 2022 is de conceptversie besproken met de diverse werkveldrelaties van de betrokken opleidingen. Deze bevestigen de informatie die in dit profiel is opgenomen en geven aan dat de Ad-opleidingen binnen het Financedomein voorzien in een behoefte van het werkveld. Hierna is de huidige versie door alle, bij dit profiel betrokken, Ad-opleidingen bestempeld als de definitieve versie van het profiel.

Vervolgens is dit document voorgelegd aan het Overlegplatform Associate degrees van Vereniging Hogescholen. Hun advies is meegenomen in het profiel. Hierna is het document voorgelegd aan het Sectoraal Adviescollege Hoger Economisch Onderwijs (heo). Deze stappen hebben één doel: dit landelijk domeinprofiel laten gelden als het referentiedocument voor bestaande en nieuw te starten opleidingen binnen het domein Ad Finance.

5.3 Validatie door de hogescholen met haar stakeholders

De bij dit profiel betrokken Ad-opleidingen hebben met hun eigen stakeholders, waaronder de geconsulteerde werkveldrelaties, het profiel besproken en op punten hun feedback ingebracht. Deze feedback is besproken, waarna dit in onderling overleg is verwerkt.

5.4 Verdere koers van dit overleg

Het Landelijk Overleg Ad Finance heeft als streven om dit domeinprofiel over 5 jaar te updaten, in 2028. Bij de volgende actualisering van het profiel zal de uniforme opbouw van het HEO-opleidingsprofiel worden aangehouden. Tevens worden dan de resultaten van een internationale benchmark meegenomen, net als de impact van ontwikkelingen rondom duurzaamheid op de Ad Finance professional.

Noten

- ¹ Vereniging Hogescholen (2021). Verkeningsrapport - HEO met regie naar verantwoordelijkheid. [Verkeningsrapport HEO met regie naar verantwoordelijkheid - VH - september 2021 - def.pdf \(vereniginghogescholen.nl\)](#)
- ² Vereniging Hogescholen (2021). Verkeningsrapport - HEO met regie naar verantwoordelijkheid. [Verkeningsrapport HEO met regie naar verantwoordelijkheid - VH - september 2021 - def.pdf \(vereniginghogescholen.nl\)](#)
- ³ Overheid (2023). Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Geraadpleegd op 14 februari 2023, van: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005682/2023-01-01>
- ⁴ Overlegplatform Associate degrees (2022). Beschrijving niveau 5 Associate degree (tweede ongewijzigde editie). Vereniging Hogescholen. Geraadpleegd op 14 februari 2023, van: https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/364/original/Beschrijving_niveau_5_Ad_2022.pdf?1675765630
- ⁵ Bulthuis, P. (2011). Het ZelCom-model. Grip op competentieniveaus. De samenhang tussen zelfstandigheid en complexiteit. Geraadpleegd op 14 februari 2023, van: <https://benno.fdmci.hva.nl/wp-content/uploads/sites/7/2019/01/Het-ZelCommodel-Grip-op-competentieniveaus.pdf>